

Wersja: 30.03.2020

Nowa Karta Lipska

Transformacyjna siła miast na rzecz wspólnego dobra

Preambuła

Oryginalna Karta Lipska stanowiła inspirację do tworzenia europejskiej polityki miejskiej. Jej kluczowe przesłanie – promocja zintegrowanego rozwoju miejskiego - jest dziś równie aktualne jak w roku 2007. Jednak bieżąca sytuacja polityczna jest odmienna. Wymiar globalny i lokalny są teraz ze sobą powiązane w stopniu większym niż kiedykolwiek wcześniej. Ogólnoswiatowe problemy, takie jak kryzys klimatyczny, niedobór zasobów, procesy migracyjne, zmiany demograficzne i gwałtownie zmieniające się gospodarki mają bezpośredni wpływ na sytuację miast w całej Europie i mogą prowadzić do poważnych i złożonych wyzwań, powiększając nierówności w naszych społecznościach. Co więcej, technologie informatyczne znacząco zmieniają społeczeństwo, oferując potencjalne społeczne i ekonomiczne korzyści i jednocześnie niosą za sobą zagrożenia, takie jak: wykluczenie cyfrowe, ryzyko utraty prywatności, uzależnienie rynków i systemów bezpieczeństwa.

Strategie: Agenda Zrównoważonego Rozwoju 2030, Zrównoważone Cele Rozwoju, Nowa Agenda Miejska, Porozumienie Paryskie i Europejski Zielony Ład, z wyrażonym w nich ambitnym przesłaniem, aby Europa stała się pierwszym w historii świata „neutralnym klimatycznie” kontynentem, mogą odnieść sukces wyłącznie jeśli przyjmiemy, że konieczna jest zrównoważona transformacja. Na Europie jako wspólnocie ciąży wielka odpowiedzialność, a jako zbiorowość możemy osiągnąć ten cel.

My, ministrowie odpowiedzialni za zagadnienia miejskie, zauważamy, że wiele miast jest już liderami procesów transformacji w kierunku sprawiedliwych, zielonych i produktywnych społeczności. Wymaga to silnego przywództwa, odpowiedniego zarządzania i zasobów. Miasta potrzebują pełnego wsparcia wszystkich szczebli administracji i kluczowych interesariuszy, zarówno rządowych, jak i pozarządowych. Efektywne, wielopoziomowe ramy polityczne są konieczne, aby miasta mogły wykorzystać możliwości jakie dają: gospodarka o obiegu zamkniętym, informatyzacja, energia odnawialna i zrównoważona mobilność. Potrzebują również naszego wsparcia, aby zapobiegać ryzykom wynikającym z nowych społecznych, ekonomicznych i środowiskowych nierówności. Nie wolno nam zapominać o żadnym obywatelu.

Mamy świadomość, że musimy działać, poszukując wspólnego dobra, aby zapewnić wysoką jakość życia wszystkich europejskich miast i ich obszarów funkcjonalnych.

Zgadzamy się, że Nowa Karta Lipska, podkreślając znaczenie wspólnego dobra, zapewnia cenne ramy realizacyjne niezbędnej transformacji poprzez zintegrowany rozwój miejski oraz wielopoziomowe i partycypacyjne podejście, dostosowane do potrzeb lokalnych.

Podkreślamy ważne znaczenie wsparcia Unii Europejskiej dla zintegrowanego rozwoju miejskiego, uwzględniające politykę spójności, programy badawcze i inne inicjatywy.

Doceniamy fakt, że Agenda Miejska UE, ustanowiona przez Pakt Amsterdamski, stanowiła znaczący wkład we włączanie, docenianego przez wiele jednostek, wielopoziomowego i partycypacyjnego podejścia do rozwoju miejskiego.

Podkreślamy nasze wsparcie dla celów Agendy 2030, która tak jak Nowa Karta Lipska opowiada się za wykorzystywaniem podejścia dostosowanego do potrzeb lokalnych jako nadrzędnej zasady w przypadku wszystkich polityk sektorowych. Nowa Karta Lipska zawiera wytyczne do zastosowania tego podejścia w miastach i ich obszarach funkcjonalnych. Dlatego też wspieramy współpracę wertykalną i horyzontalną pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w ten proces.

Transformacyjna siła Europejskich Miast

W Europie znajdują się miasta różnej wielkości - małe, średnie i duże, które będąc częścią policentrycznego systemu urbanistycznego, tworzą obszary funkcjonalne, zróżnicowane pod względem potencjału i wyzwań. Europejskie miasta są czymś więcej niż miejscami z gęstą strukturą zabudowy – stanowią kluczowe ośrodki interakcji kulturalnych, społecznych i gospodarczych. Wyrastając z historycznych tradycji, są w większości unikalnymi centrami o niezwykłej kulturowej wartości, które kształtują europejskie dziedzictwo miejskie i tożsamość swoich mieszkańców. A zatem, kultura stanowi rdzeń każdego zrównoważonego rozwoju miejskiego, a jego częścią jest zachowanie i rozwój dziedzictwa materialnego i niematerialnego.

Miasta są ośrodkami różnorodności, kreatywności i solidarności. Tradycje kulturowe i polityczne ukonstytuowały podstawę miast jako ośrodków demokratycznych praw i wartości. Są również kuźnią nowych form rozwiązywania problemów i miejscem testowania innowacji społecznych.

Wysokojakościowe, otwarte i bezpieczne przestrzenie publiczne funkcjonują jako żywe centra miejskie, umożliwiając mieszkańcom interakcje, wymianę i integrację w społecznościach. Dobre planowanie i projektowanie przestrzeni w miastach powinno być wzmacniane, aby uzyskać w efekcie miasta kompaktowe, zróżnicowane społecznie i gospodarczo, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą i czystym środowiskiem naturalnym, co przyczyni się do dobrostanu wszystkich. Wymaga to wysokiej jakości kultury urbanistycznej, gwarantującej holistyczne, czerpiące z walorów kulturowych i szeroko konsultowane procesy projektowania i planowania zabudowy europejskich miast ukształtowanej przez człowieka. Obejmuje to renowację istniejących budynków, jak również projektowanie i budowę nowych obiektów, infrastruktury i kształtowanie przestrzeni publicznych.

Trzy poziomy przestrzenne europejskich miast

Dzisiaj, mieszkańcy w codziennym życiu wchodzą w wiele interakcji na różnych poziomach. Dlatego też działania mające na celu rozwój lokalny muszą być podejmowane w adekwatnej skali. Oprócz polityk tworzonych na formalnym szczeblu gminnym, wzmocnienia potrzebują konkretne i nieformalne działania podejmowane w skali dzielnic lub szerzej – na obszarze funkcjonalnym, metropolitalnym lub regionalnym. Wymaga to zharmonizowanej koordynacji wszystkich wdrażanych działań, aby zapewnić spójność i unikać nieefektywności. W zależności od wyzwania różnić się będzie również poziom administracji, który najskuteczniej wdroży działania zaradcze.

Wyzwania w miastach często kumulują się **na poziomie danej dzielnicy**. Niektóre z nich to obszary, w których występują napięcia społeczne lub bieda. Inne to miejsca, gdzie lokują się przybywający migranci lub charakteryzuje je gentryfikacja, mobilność społeczna i niedobór mieszkań dostępnych cenowo. Konkretne polityki dotyczące dzielnic powinny w związku z tym wzmacniać zaangażowanie osób i lokalnych podmiotów na rzecz włączania i budowania społeczności lokalnych. Obszary, z mnogością skomplikowanych społeczno-ekonomicznych wyzwań potrzebują skrojonych na miarę programów i źródeł finansowania, aby osiągnąć długoterminową stabilizację. Co więcej, dzielnice powinny być postrzegane jako potencjalne laboratoria miejskie, gdzie można testować innowacyjne projekty dotyczące wszystkich obszarów rozwoju miejskiego.

W sensie formalnym, obszarem działań dotyczących rozwoju miejskiego jest **gmina**. Lokalni decydenci są wybierani, aby określić strategiczne wytyczne i konkretne działania dla całego obszaru miasta. Działają oni jako formalny łącznik pomiędzy niewielkimi dzielnicami a większymi obszarami funkcjonalnymi. Szczególna uwaga musi być zwrócona na porównywalne warunki życia w małych i średnich miastach dotkniętych depopulacją. Decydenci współdziałając, odgrywają decydującą rolę w stabilizowaniu najbliższych i szerzej postrzeganych sąsiadujących obszarach wiejskich.

Zrównoważony i odporny rozwój miejski jest osadzony w kontekście regionalnym i zależy od skomplikowanych sieci funkcjonalnych współzależności i partnerstw. Jego przykładem jest wykraczający poza granice administracyjne **obszar funkcjonalny**, który w Agendzie 2030 jest częściowo opisywany jako obszar metropolitalny. Aby zaadaptować polityki miejskie do codziennych potrzeb mieszkańców, miasta wraz z otaczającymi je przedmieściami i obszarami wiejskimi muszą współpracować i koordynować swoje polityki, m.in. w zakresie mieszkalnictwa, terenów komercyjnych, mobilności, usług, zielonej infrastruktury i zaopatrzenia w energię.

Trzy wymiary europejskich miast

My, ministrowie, zauważamy trzy wymiary transformacyjnej siły miast, dzięki którym staną się **sprawiedliwe, zielone i produktywne**. Połączone i wdrażane w równym stopniu, te trzy wymiary przyczyniają się do budowania odpornych i wytrzymałych miast, radzących sobie z nadchodzącymi społecznymi, gospodarczymi i ekologicznymi wyzwaniami, zapewniających i gwarantujących mieszkańcom wysoką jakość życia.

Sprawiedliwe miasto

Transformacyjna siła miast zapewnia równe szanse i sprawiedliwość ekologiczną dla wszystkich, niezależnie od płci, statusu społeczno-ekonomicznego i wieku – o nikim nie zapominając. Sprawiedliwe miasto pozwala wszystkim mieszkańcom w pełni uczestniczyć w życiu społeczności.

Wszystkie grupy społeczne, włącznie z tymi najbardziej wrażliwymi, muszą mieć równy dostęp do podstawowych usług publicznych, takich jak usługi społeczne, ochrona zdrowia i kultura. Odpowiednie, bezpieczne i dostępne cenowo zasoby mieszkaniowe i zaopatrzenie w energię powinno odpowiadać na potrzeby różnych grup w społecznościach, włączając starzejącą się i coraz bardziej zróżnicowaną populację, ludzi młodych i rodziny.

Harmonijne społecznie, zróżnicowane i bezpieczne dzielnice upowszechniają integrację wszystkich grup społecznych i etnicznych oraz międzypokoleniową. Obszary zurbanizowane z wysokim odsetkiem migrantów potrzebują całościowej polityki integracyjnej.

Wszyscy mieszkańcy powinni być wspierani w zdobywaniu nowych umiejętności i edukacji. Wymaga to dostępnej cenowo i lokalizacyjnie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej, szkoleń i nauki zawodu dla młodych ludzi, jak również stworzenia możliwości kształcenia ustawicznego, szczególnie w dziedzinie cyfryzacji.

Zielone miasto

Transformacyjna siła miast przyczynia się do walki z globalnym ociepleniem, odbudowy zagrożonych ekosystemów i promowania wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Transformacja wymaga kompleksowych inwestycji w systemy ekologiczne oraz fundamentalnej zmiany w modelach produkcji i konsumpcji – wspieranych zarówno przez podmioty gospodarcze, jak i mieszkańców.

Adaptacja do zmian klimatu i zmniejszenie ich skutków są podstawowym elementem potrzebnej zmiany. Wykorzystanie dostaw energii neutralnych dla klimatu i budynki neutralne pod względem wykorzystania paliw kopalnych przyczynią się znaczącej redukcji emisji gazów cieplarnianych i wzmocnienia efektywności energetycznej. Co więcej, wzywa się miasta do stosowania rozwiązań opartych o naturę, które tworząc wysokiej jakości zieloną i niebieską infrastrukturę, będą przeciwdziałać tworzeniu wysp ciepła i skutków ekstremalnych opadów. Dobrze zarządzane i połączone ze sobą obszary zielone i akweny są warunkiem koniecznym do czystego i zdrowego środowiska do życia, które skutecznie przeciwstawią się zmianom klimatycznym i pomogą zachować bioróżnorodność w miastach.

Transport miejski i systemy mobilności publicznej powinny być efektywne, neutralne pod względem wykorzystania paliw kopalnych i multimodalne. Wszystkie aktywne i niskoemisyjne formy mobilności powinny być promowane. Transport publiczny powinien być dostępny, przystępny cenowo i atrakcyjny dla wszystkich. Aby zredukować potrzeby w zakresie transportu i przemieszczania się, kluczowe są kompaktowe, zagęszczone i policentryczne struktury osadnicze.

Produktywne miasto

Transformacyjna siła miast jest oparta na zdywersyfikowanej gospodarce, która zapewnia mieszkańcom miejsca pracy, tworząc solidną inwestycyjną podstawę zrównoważonego rozwoju miejskiego. Miasta jako atrakcyjne, innowacyjne i konkurencyjne lokalizacje dla firm potrzebują wykwalifikowanej siły roboczej, infrastruktury społecznej, technicznej i logistycznej, jak również dostępnej cenowo i transportowo przestrzeni. Odpowiednia do potrzeb podaż tych koniecznych elementów oraz możliwości dla lokalnej i regionalnej produkcji powinny stanowić integralną część planowania miejskiego, mogąc utorować drogę gospodarce o obiegu zamkniętym.

Obok tradycyjnych gałęzi przemysłu coraz większy odsetek sektorów gospodarki zmienia się w cyfrowe, usługowe i niskoemisyjne, dzięki społeczeństwu opartemu o wiedzę i przemysłom kultury. Przedsiębiorczość w małej skali, rzemiosło niskoemisyjne lub rolnictwo miejskie mogą ponownie wprowadzić produkcję do miast i obszarów zurbanizowanych, umożliwiając tworzenie nowych form wielofunkcyjnych dzielnic.

Branża handlowa w europejskich miastach podlega przemianom, będących rezultatem rosnącego stopnia cyfryzacji w handlu. Jednakże podstawowe artykuły powinny być łatwo dostępne, zapewniając dobrą jakość życia i przeciwdziałając niepożądanemu efektowi zmian demograficznych. Transformacja centrów miast w atrakcyjne, wielofunkcyjne przestrzenie tworzy nowe możliwości rozwojowe poprzez zróżnicowane wykorzystanie jako miejsce zamieszkania, pracy i rekreacji, gdzie rzemiosło, handel i oferta usługowa idą w parze z turystyką i wypoczynkiem.

Cyfryzacja jako główny międzysektorowy trend w czasie transformacji wpływa na wszystkie wymiary zrównoważonego rozwoju miejskiego. Z jednej strony może stanowić szansę. Rozwiązania informatyczne i wysokiej jakości usługi publiczne oraz biznesowe, takie jak mobilność miejska w wersji smart, efektywność energetyczną, zrównoważone mieszkalnictwo, usługi publiczne, handel, zaopatrzenie w artykuły pierwszej

potrzeby i zarządzanie oddolne. W tym samym czasie cyfryzacja może powiększać podziały przestrzenne i społeczne. W szerszej perspektywie, cyfrowa suwerenność Europy są jedną z podwalin przyszłej konkurencyjności Unii Europejskiej. Miasta z ich zdolnością do wykorzystywania rozwiązań informatycznych w miejskiej skali mogą się znacząco przyczynić do osiągnięcia tego celu.

Kluczowe zasady dobrego zarządzania miastami

Kluczowe robocze zasady ogłoszonej w 2007 roku Karty Lipskiej są wciąż aktualne. Jednakże muszą być zaktualizowane w świetle dzisiejszych globalnych wyzwań i szeroko wdrażane w praktyce przez wszystkich interesariuszy rozwoju miast.

My, ministrowie, zauważamy, że harmonijna, zintegrowana transformacja miast i regionów w celu osiągnięcia Celów Zrównoważonego Rozwoju i celów wyznaczonych w Europejskim Zielonym Ładzie będzie możliwa jedynie wtedy, gdy zarówno interesariusze administracji publicznej, jak i strony pozarządowej na wszystkich szczeblach i we wszystkich sektorach będą wspólnie pracować, stosując uzgodnione poniższe strategiczne zasady. Kształtują one również podstawowe elementy dalszego rozwoju i implementacji Agendy Miejskiej UE oraz wymiary miejskiego i terytorialnego Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych.

Polityka miejska dla wspólnego dobra

Władze publiczne powinny działać na rzecz dobrobytu mieszkańców oraz dostarczać usługi i infrastrukturę dla wspólnego dobra: włączające, dostępne cenowo i komunikacyjnie dla wszystkich, łącznie z najsłabszymi i najbardziej wrażliwymi grupami społecznymi. Wszyscy mieszkańcy powinni mieć równy dostęp, w szczególności mieszkający na obszarach wyludniających się lub odległych od centrów. Dotyczy to opieki zdrowotnej, usług społecznych, edukacji, dostępu do dóbr kultury, mieszkalnictwa, dostaw wody i energii, gospodarki odpadami, transportu publicznego, sieci teleinformatycznych i systemów komunikacyjnych. Co więcej, ważne jest zarządzanie przestrzeniami publicznymi i zieloną infrastrukturą, jak również zachowanie i rewitalizacja materialnego dziedzictwa kulturowego. Dlatego należy wzmacniać umiejętności i zasoby wszystkich interesariuszy w miastach, a narzędzia i strategie temu służące należy wdrożyć i rozwijać. Dobre zarządzanie miastem może harmonijnie układać relacje pomiędzy interesem publicznym i sektora prywatnego oraz mechanizmami rynkowymi.

Zintegrowane podejście

Wszystkie obszary polityki miejskiej muszą być koordynowane pod względem przestrzennym, sektorowym i czasowym. Podejście zintegrowane polega na jednoczesnym i uczciwym braniu pod uwagę wszystkich aspektów i interesów związanych z rozwojem miejskim. W ten sposób w każdym podejmowanym działaniu powinno się mobilizować wszystkie strony przedsięwzięcia i równoważyć odmienne, częściowo sprzeczne, interesy i oczekiwane efekty. Miasta muszą opracować koncepcje zintegrowanego rozwoju miejskiego i zapewnić ich wdrażanie zarówno dla samego miasta, jak i jego otoczenia.

Partycypacja i współtworzenie

Zintegrowane podejście nie może być rozpatrywane w oderwaniu od zaangażowania podmiotów gospodarczych, mieszkańców i innych interesariuszy – dzięki temu można wykorzystać ich wiedzę i uwzględnić ich uwagi. Partycypacja społeczna w procesach rozwoju miejskiego powinna angażować wszystkich interesariuszy z miasta, również po to, aby wzmacniać lokalną demokrację. Mieszkańcy muszą mieć możliwość wypowiedzi na temat procesów mających wpływ na ich codzienne życie. Dlatego też należy wspierać nowe formy partycypacji społecznej, takie jak współtworzenie i współprojektowanie we współpracy z mieszkańcami, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, organizacjami lokalnymi i prywatnymi przedsiębiorstwami. Eksperymentowanie z nowymi formami partycypacji może pomóc w zarządzaniu rozbieżnymi interesami, dzieleniu się odpowiedzialnością, znajdowaniu innowacyjnych rozwiązań, jak również przekształcaniu i utrzymywaniu przestrzeni miejskich, co pomaga w kreowaniu zintegrowanych przestrzeni publicznych.

Zarządzanie wielopoziomowe

Każdy poziom zarządzania – lokalny, regionalny, centralny, europejski i globalny – ma swój specyficzny zakres odpowiedzialności za przyszłość naszych miast w oparciu o zasadę subsydiarności i proporcjonalności. Złożone wyzwania powinny być podejmowane wspólnie przez wszystkie poziomy administracji. Wymaga to współpracy wszystkich interesariuszy, także podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego. Zgodnie z rekomendacjami Paktu Amsterdamskiego i Nowej Agendy Miejskiej, wertykalna i horyzontalna

wielopoziomowa współpraca wielu interesariuszy, zarówno w inicjatywach oddolnych jak i odgórnych, jest kluczowym warunkiem dobrego zarządzania miastem.

Podejście lokalne

Miasta powinny być postrzegane jako punkty odniesienia w horyzontalnie i wertykalnie zintegrowanym podejściu. Polityka miejska i miejskie instrumenty finansowe, w ślad za lokalnym rozwojem, powinny być oparte na rzetelnej analizie konkretnej sytuacji lokalnej, endogennych potencjałów, interesariuszy i ograniczeń. Pozwoli to wyzwolić endogenne potencjały transformacyjne w mieście i zredukować lokalne nierówności społeczno-ekonomiczne. W tym procesie powinny być wykorzystane odpowiednie instrumenty formalne i nieformalne ze wszystkich poziomów administracji, od poziomu dzielnicy do urzędu miejskiego.

Podkreślamy nasze wsparcie dla celów Agendy 2030, które bazują na wspólnym rozumieniu kluczowych zasad dobrego rządzenia.

Wzmacnianie miast w procesie transformacji

Władze lokalne są najbliżej mieszkańców oraz ich codziennego życia i potrzeb. Miasta są odpowiedzialne za takie dostarczanie szeroko pojętych usług publicznych, aby umożliwić mieszkańcom korzystanie z ich podstawowych praw i udział w życiu społeczności. Miasta są również odpowiedzialne za równoważenie odmiennych, czasem sprzecznych, interesów. To sprawia, że władze lokalne odgrywają kluczową rolę w gwarantowaniu i reprezentowaniu ogólnego interesu publicznego.

Aby uwolnić transformacyjną siłę miast, muszą one być wzmacniane. Aby mogły kształtować swoją przyszłość, dynamicznie odpowiadać na gwałtownie zmieniające się warunki i zapewniać wysoką jakość życia – miasta mieć możliwość podejmowania działań. Dlatego potrzebują wsparcia na poziomie krajowym i europejskim, aby znajdować lokalne rozwiązania globalnych problemów.

Wzmacnianie zarządzania w miastach w celu zapewnienia wspólnego dobra

Miasta potrzebują:

Ram prawnych na wszystkich poziomach administracyjnych i politycznych, opartych o zasadę partnerstwa i stanowiących część systemu zarządzania wielopoziomowego;

Zasobów inwestycyjnych wygenerowanych w ramach ich własnych dochodów, subwencji z poziomu krajowego i regionalnego, a także dofinansowania z konkretnych programów europejskich, krajowych i regionalnych;

Odpowiednio wykształconych pracowników, którzy są dobrze wyszkoleni i wykwalifikowani, aby nadążać za szeroko rozumianymi trendami technologicznymi i społecznymi, a także odpowiadać na przyszłe wyzwania.

Odpowiednio dopasowanej i dostępnej infrastruktury, usług publicznych i wysokiej jakości życia. Dotyczy to usług zdrowotnych, opieki społecznej, edukacji, dostaw wody i energii, gospodarki odpadowej, transportu publicznego, sieci teleinformatycznych, systemów komunikacyjnych oraz zarządzania przestrzeniami publicznymi i zieloną infrastrukturą. Zapewnienie bezpiecznego, dostępnego cenowo i odpowiedniego zasobu mieszkaniowego jest kluczowe dla wszystkich polityk miejskich.

My, ministrowie, podkreślamy, że dobre zarządzanie w miastach realizowane dla wspólnego dobra jest konieczne do transformacji wszystkich miast w sprawiedliwe, zielone i produktywne systemy miejskie. Zachęcamy polityków i administrację na każdym poziomie do zatwierdzenia warunków ram finansowych i prawnych, w oparciu o zasadę subsydiarności i proporcjonalności, w celu wsparcia następujących dziedzin aktywności:

Aktywne i strategiczne polityki przestrzenne i planowanie zagospodarowania przestrzennego

W wielu miastach przestrzeń jest limitowana, co często prowadzi do konfliktu interesów. Aby promować rozwój miejski dla wspólnego dobra, miasta muszą stosować zrównoważone, transparentne i porównywalne polityki w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego dotyczących terenów należących do miast i tych, które pozostają w jego zarządzie. Aby zapewnić odporny na kryzysy i długoterminowy rozwój, miasta muszą brać pod uwagę strategiczny rozwój w przyszłości oraz potencjalne ryzyka. Aby to osiągnąć, konieczne jest uwzględnienie kluczowych elementów, takich jak:

- *Kompaktowe i policentryczne struktury osadnicze na terenach miejskich i wiejskich, z optymalnymi połączeniami wewnątrz miasta, skracającymi dystans pomiędzy miejscem zamieszkania, pracy, wypoczynku i lokalnego handlu, aby w ten sposób minimalizować ruch uliczny i potrzebę przemieszczania się wewnątrz i pomiędzy miastami oraz walczyć z rozlewaniem się miast;*
- *Redukcja wykorzystania gruntów na potrzeby transportu i mieszkalnictwa oraz wspieranie rekultywacji terenów przemysłowych, aby zmniejszyć proces zasklepienia gleby;*
- *Ułatwienia dla zagospodarowania terenów na potrzeby zielonej infrastruktury, aby zwiększać bioróżnorodność w miastach i umożliwić neutralny klimatycznie oraz chroniący środowisko naturalne rozwój miejski, jak również poprawić jakość powietrza;*
- *Projektowanie i zarządzanie przestrzeniami publicznymi, które są bezpieczne, dobrze zaprojektowane i dostępne;*
- *Tereny pod budowę wystarczającej liczby nowych, odpowiednich, bezpiecznych i dostępnych cenowo mieszkań, aby wykreować tętniące życiem i zróżnicowane społecznie dzielnice i uniknąć spekulacyjnej polityki dotyczącej gruntów;*
- *Wielofunkcyjne przestrzenie miejskie, promujące nowe formy produkcji i nowe rodzaje aktywności gospodarczej w ramach zielonej, kreatywnej i opartej na usługach gospodarcze;*
- *Wystandaryzowane dane i usługi wspierające wysokiej jakości procesy przygotowywania strategii, zagospodarowania gruntów i podejmowanie decyzji.*

Aktywne kształtowanie transformacji cyfrowej

Dzisiaj cyfryzacja miast i masowe przetwarzanie gwałtownie rosnącego zestawu danych i strumieni informacji są kluczowymi elementami zintegrowanego rozwoju miejskiego. A zatem, cyfryzacja nigdy nie jest celem samym w sobie. Miasta jako część sektora publicznego powinny być promotorem technologii skoncentrowanych na rozwiązaniach. Aby mieć pewność, że nikt nie zostanie wykluczony, transformacja cyfrowa i kooperacja powinny mieć podstawy we wspólnych wartościach humanistycznych – takich jak włączanie, koncentracja na człowieku i jego prawach, prawo międzynarodowe i transparentność. Miasta powinny kształtować transformację cyfrową dla zapewnienia dobra wspólnego:

- *Zintegrowane strategie smart city dla wspólnego dobra, w tym oceny wpływu technologii, powinny być rozwijane i wdrażane.*
- *Aby poprawić procesy decyzyjne i dostarczanie usług publicznych, dane powinny być wykorzystywane dla wspólnego dobra. Dlatego należy promować etyczny i społecznie odpowiedzialny dostęp, przetwarzanie, dzielenie się i zarządzanie danymi.*
- *Należy zadbać o kompleksową, stabilną i bezpieczną infrastrukturę danych publicznych i skutecznie nimi zarządzać. Miasta winny mieć dostęp do danych odpowiednio do realizowanych przez siebie zadań publicznych.*
- *Należy rozwijać i wdrażać narzędzia w zakresie kształcenia ustawicznego, aby wzmocnić kompetencje mieszkańców i administracji publicznej, zwiększając suwerenność i zapewniając spójność w zakresie cyfryzacji.*

Zapewnienie odpowiednich polityk i finansowania dla miast

Władze lokalne nie mogą być pozostawione bez wsparcia, realizując zadania wspomniane powyżej. Wszyscy interesariusze muszą wziąć odpowiedzialność za zwiększanie kompetencji miast. Europejskie, krajowe i regionalne regulacje powinny wspierać wdrażanie zintegrowanych polityk miejskich dla wspólnego dobra i przyspieszać transformację miast w oparciu o zasady subsydiarności i proporcjonalności.

Skuteczne ramy krajowej polityki miejskiej i finansowanie

Karta Lipska z 2007 roku i Nowa Agenda Miejska podkreślały, że krajowe polityki miejskie powinny być wzmocniane, aby zwiększyć potencjały miast. My, ministrowie, będziemy zgodnie popierać tworzenie Krajowych Polityk Miejskich, aby:

- **umożliwić wymianę** doświadczeń i wiedzy pomiędzy miastami i innymi interesariuszami na szczeblach krajowych i międzynarodowych, aby wzmocnić budowanie kompetencji umożliwiających wdrażanie zintegrowanych polityk rozwoju miejskiego.

- **działać jako platforma** dialogu pomiędzy wszystkimi partnerami w miastach i poza nimi, wspierającymi wdrożenie wielopoziomowego zarządzania za pomocą konferencji, doraźnych grup roboczych i wielopoziomowych partnerstw w poszczególnych krajach.

- **zapewnić krajowe i regionalne programy finansowe**, w których znajdują się zachęty do stosowania innowacji i eksperymentowania w projektach miejskich, zapewnić wsparcie dla wyzwań w miastach oraz aktywować współfinansowanie z funduszy europejskich jako ważnych instrumentów wdrażających projekty zintegrowanego rozwoju miejskiego.

Spójne regulacje europejskie i instrumenty finansowe

Agenda Miejska UE, ogłoszona w 2016 roku poprzez Pakt Amsterdamski, rozpoczęła fundamentalny, wielopoziomowy proces zarządczy, aby wzmocnić pozycję miast w aktach prawnych i procesie tworzenia polityk. Wysoko oceniamy pracę wielopoziomowych partnerstw z ich trzema głównymi celami: Lepsze Prawo, Lepsze Finansowanie i Lepsza Wiedza. Ich praca przyczyniła się do wzrostu spójności w ramach regulacyjnych UE dotyczących spraw miejskich oraz do poprawy polityk UE zawierających wymiar miejski, wyjaśniając i dostosowując instrumenty finansowe, jak również wzmocnienia wspólnej bazy wiedzy na temat europejskich kwestii miejskich. Agenda Miejska UE jest głównym procesem na poziomie europejskim wspierającym instytucje europejskie, państwa członkowskie, regiony, miasta i obszary funkcjonalne każdej wielkości we wdrażaniu strategicznych zasad Karty Lipskiej. Zgadząmy się zatem, aby kontynuować ten proces, zbudowany na zasadzie partnerstwa i w pełnej zgodności z zasadą subsydiarności i proporcjonalności w podejściu wielopoziomowego zarządzania. Dodatkowo, wzywamy Komisję Europejską do wprowadzenia Ocen Wpływu na Miasta do propozycji regulacyjnych, aby zwiększyć świadomość wpływu i konsekwencji regulacji i dyrektyw UE na poziomie regionalnym i lokalnym.

Fundusze i instrumenty finansowe oraz programy UE podejmujące tematykę miejską, zapewniane przez instytucje europejskie, odgrywają ważną rolę w politykach europejskich miast i konsekwentnie uwypuklają w nich znaczenie wymiaru miejskiego. Wśród innych programów, Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne to kluczowe instrumenty umożliwiające wdrażanie zintegrowanego i opartego o lokalne potrzeby podejścia w lokalnych i regionalnych projektach miejskich. Instrumenty te powinny być dostępne dla miast każdej wielkości i obszarów funkcjonalnych, aby stymulować innowacyjne rozwiązania w rozwoju miejskim, promować spójność społeczno-gospodarczą i terytorialną oraz wspierać policentryczne struktury osadnicze. Finansowane ze środków UE projekty dotyczące rozwoju miejskiego przybliżają Unię Europejską do jej mieszkańców poprzez wspieranie równych szans i warunków życia wszystkich mieszkańców Europy.

Wertykalna i horyzontalna wymiana wiedzy i kompetencji pomiędzy wszystkimi interesariuszami zarządzania wielopoziomowego powinna być kontynuowana i wzmocniana. Pozwala ona na uczenie się na przykładzie dobrych praktyk, innowacyjnych rozwiązań oraz kluczowych roboczych zasad i instrumentów. Agenda Miejska UE stanowi platformę wymiany dla europejskich, krajowych, regionalnych i lokalnych interesariuszy w miastach. My, ministrowie, zachęcamy instytucje europejskie i państwa członkowskie, aby wzmocniały spójną koordynację metod i celów w europejskich programach i inicjatywach, takich jak Agenda Miejska UE, URBACT, Innowacyjne Działania Miejskie oraz Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne.

Apel Końcowy

Nowa Karta Lipska stanowi silne ramy w zakresie dobrego zarządzania miastami. Podkreśla transformacyjną siłę miast dla wspólnego dobra poprzez kluczowe zasady, kluczowe wymiary i konkretne obszary działania.

My, ministrowie, wzywamy nadchodzące prezydencje Unii Europejskiej i interesariuszy wspierających miasta na wszystkich poziomach administracji do zaangażowania w działania, których celem ma być praktyczna realizacja uzgodnionych ram poprzez inicjatywy i programy europejskie, krajowe, regionalne i lokalne.

Tym samym zgodząmy się na zapisy zawarte w dokumencie "Wdrażanie Nowej Karty Lipskiej poprzez wielopoziomowe zarządzanie. Kolejne kroki Agendy Miejskiej dla UE", który konkretyzuje i równoważy strategiczne zasady Nowej Karty Lipskiej z kontynuacją Agendy Miejskiej UE.

Tłumaczenie robocze: zespół Związku Miast Polskich